

Virtutis Solidæ Præcipua Impedimenta, Subsidia, Et Incitamenta

Commentationibus Illustrata, Omnium Usui Aptatis. Quæ Servire Insuper
Poterunt Pro Argumento Concionum: Uti Et Considerationum Tempore
Exercitiorum; præsertim verò pro gemino sacræ collectionis triduo; prout
ex subjectis hunc in finem elenchis patet. [...] Partes Tres

Incitamenta

Bellecius, Aloysius

Ratisbonæ [u.a.], 1755

Caput II. De timore malorum alias incurrendorum, nisi acquirendæ virtuti
solidæ studeamus. Hæc præcipuè duo sunt, nempe

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55553](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55553)

CAPUT II.

DE
*TIMORE MALORUM
 A NOBIS INCURRENDORUM,
 NISI ACQUIRENDÆ VIRTUTI
 SOLIDÆ STUDEAMUS.*

Detectam fidei nostræ à moribus discrepantiam naturali nexu consequitur salubris quidam timor malorum nostro capiti impendentium, nisi noxiam hanc dissensionem è medio sustulerimus, & omni, quem perfectionis eminentia requirit, conatu eidem obtinendæ incubuerimus. Quàm efficax incitamentum hic metus sit ad hoc ipsum voluntati persuadendum, inde patet, quòd ipse DEUS in sacris Paginis passim timore mali nos incitet ad amorem boni. hæc enim animi motio nobis addere solet alas, quæ pernitiùs ad sanctitudinis culmen evolemus. Duo igitur illius fovendi sup-
 pedito

pedito argumenta. Primum est rigor reddendæ rationis. Alterum est periculum perdendæ salutis, nisi comparandæ virtuti solidæ nos strenuè impendamus.

§. I.

Rigor reddendæ rationis.

I. IS quadruplici ex capite terribilis erit, nempe 1. ob prævium in obitu angorem, 2. ob rigidissimum Judicis examen, 3. ob gravissimam testium auctoritatem, 4. denique ob irrevocabilis sententiæ severitatem. Ad angorem quod attinet, summum hunc fore varia sacri Codicis monumenta declarant. Nam Villicus ille, qui dissipavit bona Domini sui: (a) Servus ille, qui acceptum talentum abiens abscondit in terra: (b) Virgines illæ, quæ oleum in vasis suis habere noluerunt, (c) figura sunt animæ ad acquirendam sanctitatem insignibus à DEO præfidiis

1.
Is summus
erit ob
prævium
angorem.

Pars III.

E

in-

(a) Luc. 16. v. 1. (b) Matth. 25. v. 25.
(c) Gregorius Magnus hom. 12. in Evang.

instructæ; sed quæ vecordi incuria iisdem vel non est usa, vel omnino abusa. *Jam non poteris villicare: (d) tollite ab eo talentum: (e) clausa est janua: nescio vos, (f) prænuncia tonitrua sunt & tristes prodromi fulminantis illius sententiæ, qua vindex Numen rebelles ejusmodi mentes cum tempore feriet. Ille pavor nequam Villici, illa anxietas segnis Servi, dolor ille fatuarum quinque Virginum, quem memorata hæc fulgura eisdem crearunt, imago sunt horrendæ illius angustię ac formidinis, qua tales sub mortem ob neglectui habitam perfectiorem vitam acriter torquebuntur.*

Turbulenta illa consternatio impij Balthassaris, dum *visis digitis quasi manus scribentis in superficie parietis*, pallore exanimata facie, totis artubus ita contremuit, *ut compages renum ejus solverentur, & genua ejus ad se invicem colliderentur; (g) hæc, inquam, sacrilegi regis consternatio non nisi umbratile*

(d) Luc. 16. v. 1. (e) Matth. 25. v. 28.
 (f) Matth. 25. v. 10. & 12. (g) Dan. 5. v. 5. & 6.

bratile præludium & præfaga solùm scena est tremendæ illius perturbatio- nis, qua etiam tales olim moribundi in pœnam tam projecti tot luminum virtutisq̃ue despiciatûs, adhuc ante ju- dicium prævia carnificina clam om- nibus latenter excruciabuntur. dico: *clam & latenter*; nam (ût nonnulli Doctorum opinantur) solus Balthassar vidit mysticam manum illam, necis decretum occultis caracteribus parieti inscribentem: omnium reliquorum, qui aderant, visum mirabile ostentum fugiebat. Nihilominus ex ejus trepi- datione, vultûs pallore, elatisq̃ue, in quos erumpebat, clamoribus facilè collegerunt, eum aliquid prorsus hor- rificum conspexisse.

Hoc ipsum ferme ejusmodi prodi- gis gratiarum Nepotibus & sanctimo- niæ osoribus ad extrema deductis eve- nire consuevit. Illi equidem soli men- tis obtutu intuentur Nemesis dexteram *contra se scribentem amaritudines*: (h) quæ intus in talium animis procella

E 2

sæviat,

(h) Job. 13. v. 26.

saviat, præsentem quidem latet; sed tamen turbidi oculorum nictus, frontis sudor, membrorum tremor, aliæque oris indicia internum timorem, tristitiam, horrorem, quo tunc miseri percelluntur, abunde adstantibus produnt, & elingui facundia divulgant.

Longum texere catalogum liceret illorum, etiam Religiosorum, quos neglecta perfectio, spreti instinctus, ac reddendæ propterea rationis rigor in ultimo agone ita anxios habuit, ut non rarò à desperatione proximi abfuerint. Nempe cœlestes hi motus, quæ ad sanctitatem impellimur, illatum sibi despectum vindici morfu hoc potissimum tempore ulcisci solent.

De S. Hilarione narrat Hieronymus, eum letho proximum ac futuræ fortis sollicitum tremula voce exclamasse: *egredere, quid times? egredere anima mea, quid dubitas? septuaginta propè annis servisti Christo, & mortem times?*

(i) Superi! si hæc Hilarion, illud fantimoniam speculum, & quidem post transactos in pœnitentiæ palæstra septuaginta annos; quid nos peccatores sentire par est? si ille, fato vicinus, salutis suæ tantopere timuit? si is, instantis iudicii asperitate perterritus, adeo contremuit? quid ergo non metuant illi gratiarum decoctores, qui ad sanctius vitæ genus vocati, obdurantes corda sua, teporis limo toti & semper infixi hæserunt? O quàm timida mentis ægitudine, quàm perturbata animi intemperie morituri conflictabuntur! ô quantopere prævius hic angor exasperabit reddendæ rationis rigorem!

II. Nihilominus antecedens hic metus animæ, in supremo conflictu constitutæ, solum est umbra illius pavoris, quem colles æternitatis in eandem conjicient tunc, quando illi severo tribunali iudicanda sistetur. Hic enim vero ferale se theatrum pandet; ubi severitas, angustia, & terror princi-

II.
Ob iudicis examine.

E 3

pem

(i) Hieronymus in eius vita.

pem personam sustinebunt. ubi sola
 Justitia, nulla comite Misericordia,
 ultrici dominatu solium occupabit,
 flammeamque machæram omnium
 potens rotabit. ubi Judex erit, qui
 non est personarum acceptor, DEUS: (l)
 qui nec favore prævenitur, nec misera-
 tione flectitur, nec pecunia corrumpitur,
 nec satisfactione mitigatur: (m) cui
 omne clausum panditur, omne occultum
 revelatur, omnia obscura clarescunt: cui
 ipsum silentium confitetur, & mens sine
 voce loquitur. (n) Ecce hic (contremisce
 ô terra!) hic sapientissimus, inexo-
 rabilis, rigidissimus, & per hanc ip-
 sam virtutis neglectiorem vehementer
 irritatus Judex, hic, inquam, *judicium*
contendet tecum, (o) ô infidelis ani-
 ma! hic *arguet te*, & *statuet contra fa-*
ciem tuam, (p) *cuncta, quæ egisti, ad-*
ducens in judicium: (q) hic dati ac-
 ceptique accuratum subducet calcu-
 lum, residuique debiti meditatam ini-
 bit

(l) Act. 10. v. 34. (m) August. l. 3. de
 Symb. cap. 8. (n) Chryl. hom. 33. in Joannem.
 (o) Jerem. 2. v. 35. (p) Psal. 49. v. 21.
 (q) Ecclæ. 12. v. 14.

bit computationem. Is hunc in finem, sublato ab oculis velo, universos vitæ tuæ annales, omnemque gratiarum, queis abusa es, seriem velut in tabula depictam, immisso divinitus radio, sub uno aspectu ponet, unico junctim intuitu ac minutatim pervidendam.

Nam cognitio DEI (docente Apostolo) *illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium.* (r) quin imò *penetrabilior omni gladio ancipiti pertinet usque ad divisionem animæ & spiritûs, compagum & medullarum.* (s) Divinus ille *intentionum ac cogitationum discretor oculus* (t) perfectam conscientiæ anatomen (ad quam Paulus sua locutione alluisse videtur) repente in ictu oculi instituet. Quemadmodum enim medica manus artificis cultro in qualibet corporis parte minimas etiam fibras ita novit sejungere, ut singulæ valeant acutè distingui; ita quoque *scrutans renes & corda Dominus*, (u) in hac inquisitione, ana-

E 4

tomi-

(r) 1. Cor. 4. v. 5. (s) Heb. 4. v. 12.
 (t) ibid. (u) Apoc. 2. v. 23.

tomica luce, secretissima quæque de-
teget. Infinitæ Sapientiæ suæ radiis
omnes animæ facultates, facultatum
operationes, operationum defectus,
defectuum multitudinem malitiamque
singillatim dissecat. Omnes perfe-
ctionis obtinendæ, & pietatis exercen-
dæ occasiones, impulsus, remedia
articulatim discriminabit, nobisque
particulatim internoscenda objiciet.
Quod tempus oblivione tumulavit:
quod corrupta natura ut scrupulos ex-
ploret: quod moderatorum indulgen-
tia, usus sæculi, turba negotiorum,
& mens à corde seducta imminuit,
excusavit, absolvit; id omne in apri-
cum produceretur, æqua trutina exami-
nandum. Nunc quidem conscientia
nostra similis est volumini in orbem
circumactò, complicatòque, in quo
literæ syllabæque non nisi confusè,
summatim & sine ordine videntur.
At verò tunc, ubi hic liber explica-
bitur, & palam expandetur, omnis
vitæ historia, suis vestita adjunctis,
uno conspectu distinctè legetur.

O quæ

O quæ rerum monstra tunc in oculos incurrent! Non solùm piacula tum propria tum aliena, quæ nunquam confessi fuimus: non solùm omissiones, gravesque in explendis muneribus neglectiones, de quibus nunquam cogitavimus; sed ipsæ etiam virtutes, bonaque (ut credebantur) opera pudori nobis terrorique erunt. Heu! illo lucidissimo meridie, quando Sol justitiæ in libræ signo suum illud terribile solstitium celebrabit (præfagiente id nobis Isaia) *quasi pannus menstruata universa justitiæ nostræ* apparebunt. (x) Quos fructus dignos iudicabamus, qui æthereæ illi mensæ inferrentur, agnoscemus fuisse *ficus malas, malas valde, (y) botros amarissimos, uvas fellis, (z)* non præmio coronanda, sed supplicio castiganda.

Nam, ut actio aliqua habeatur simpliciter bona, & coronæ immortalis meritoria, quatuor conditiones requiruntur, scilicet ut ipsa *res*, quæ fit:

E 5 *modus,*

(x) Isa. 64. v. 6. (y) Jerem. 24. v. 3.
 (z) Deut. 32. v. 32.

modus, quo fit: *ratio*, ex qua fit: & *finis*, ob quem fit, bona sint & honesta: harum vel unica si defecerit, jam omnis ut manca rejicietur. Irrepens aliquis tepor, sinistra quædam affectio, unica amoris proprii particula mox omnia corrumpit; & illud, quod aliàs mercedis materia foret, noxia metamorphosi in castigationis causam convertit. (w)

Jam verò ad hanc regulam si operationes nostras examinaverimus; ah! fortè vix ullam omni expertem nævo reperiemus. Ita est, (ait Gregorius Magnus) *ipsa justitia nostra, ad examen divinae Justitiæ deducta, injustitia erit; & sordebit in districtione Judicis, quod in æstimatione fulget operantis.* (aa) O Superi! quod putabamus esse divinæ gloriæ zelum, videbimus fuisse propriæ laudis studium: cui tribuebamus prudentiæ, fortitudinis, & temperantiæ meritum, convincemur fuisse simulationis, pertinaciæ, & sorditiei vitium:

(w) Vide dicta p. I. c. I. §. 2. Num. I.
 (aa) Lib. 5. Moral. c. 6.

tium: quod discretionis, justitiæ, charitatis pallio obteximus, detracta nunc larvâ, cuticulæ curam, ultionem, sensûs illecebram fuisse palam omnibus constabit. Verbô: attoniti conspiciemus, illas ipsas actiones nostras, ob quas toties nobis vanè complacuimus, in quibus omnis spei anchoram solidavimus, non nisi paleas fuisse, piaculari rogo lustrandas; & quidem id eas fuisse non sine malitioso despectu tot cœli favorum, quibus illæ tam facile ad superni actûs celsitatem sublimari; nos verò ad perfectionem eniti potuissemus; & de quorum omnium contemptu severissima tunc ratio exigetur.

Nunc quidem futurorum improvidi tot illustrationum, quibus ad sublimiorem sanctimonix gradum evadere licuisset, irreparabilem jacturam flocci pendimus, & veluti rem nihili cum risu explodimus. At verò ô quàm alia mente sensa fovebimus! quando candelæ mortualis vicinæque æternitatis splendore illustrati, erro-
rem-

remque dedocti, coram irritato Iudice de hac ipsa coelestium luminum virtutisque despicientia causam dicere cogemur.

O quanto terrore percellemur! dum aures nostras illa tonitrua attonabunt: *numera, pondera, divide.* Numera gratias, tibi per vitæ cursum concessas; heu! quàm ingens earum est cumulus. Pondera Sanctuarii bilance earundem pretium; ah! inæstimabile est ac infinitum. Divide jam illarum usum ab earundem abusu; proh! quantum hic illum excedit. Combina illum auxiliorum tam ingentem numerum cum eorundem tam vecordi neglectu: compone illam eorundem excellentem adeò dignitatem cum ipsorum tam protervo contemptu: compara sanctitudinem, quam acquirere potuisses, cum ea, quam possides; & edic jam, quid ista tibi exprobraturo Iudici sis responsurus? Hic modò paulùm subsiste, & responsum præcogita.

Simul

Simul tamen memineris, quia in illo rerum articulo nullæ proderunt excusationes. nam velut umbræ, admota luce, momentô diffugient omnes illi fallaces obtentus, speciosa nomina, inanesque fuci, quibus tam ingratham tot instinctuum perfectionisque contemtionem hæctenus colorabas. Nullæ proficient lacrimæ & preces; quia *ibi non erit tempus miserendi.* (bb) Nulla denique suppetent effugia. nam te *Justitia DEI sicut montes*, ejusque *judicia velut abyssus multa* circumvallabunt. (cc)

Equidem tunc pro obtinenda vel unica, licet minima, cœlesti motione mille regna, omnes mundi thesauros largè prodigeres; nec tamen obtinebis. Præterea lustrici carceris cruciatus plures annos libenter tolerares, si his vel unicam mercari liceret; & non licebit. Etiam tu cum illa anima casto gemitu exclamabis: *ô si vel horula daretur!* & non dabitur; quia *tunc tempus non erit amplius.* (dd) Nempe

(bb) Psal. 101. v. 14. (cc) Psal. 35. v. 7.
(dd) Apoc. 10. v. 7.

pe dum habuisti, iis uti noluisti; nunc reciprocante pœna, cùm uti velles, iisdem te privatum gemes. Et hoc est illud punctum, quod inter alia iudicii hujus & examinis feveritatem tantopere aggravabit, neglecta scilicet tam multiplex gratia, & spreta, quæ tam facilè acquiri poterat, celsior virtus.

III.
*Ob testi-
um autho-
ritatem.*

III. At verò ingens his omnibus pondus ac momentum addent gemini testes omni exceptione majores, qui adversum te, ab omnibus derelictum, consurgent, suoque suffragio rigorem reddendæ rationis immensum exasperabunt, *Fides* videlicet & *Conscientia*. hi enim sunt *illi libri*, qui teste Apocalypitico Vate *in conspectu throni* aperientur, & ex quibus mortui secundum opera ipsorum judicabuntur. (ee)

Ita est, ô miser! fides tua te accusabit ut christianum: conscientia, rationi sociata, ut hominem. Illa ostendet dogmata, quæ credidisti: hæc exhibe-

hibebit præsidia, quæ habuisti. Illa clamabit: *debuisses*; hæc dicet: *potuisses* fieri sanctus, & quidem magnus sanctus. *debuisses* ob veritates, quas cognovisti: *potuisses* ob adjumenta, queis abundasti. *debuisses* ob conditionem statûs Religiosi, dignitatem Sacerdotii, excelsitatem officii, quod gessisti: *potuisses* ob innumeras gratias hunc in finem tibi concessas, ob varias occasiones exercendi virtutes, ob tot aliorum exempla, qui ejusdem tecum conditionis in eodem tuo munere & loco magnam sanctitatem sunt adepti. Verbô: *debuisses*, & *potuisses* ad magnum solidæ virtutis gradum eniti. Id non solum *fides* tua & juncta rationi *conscientia* testabuntur: sed æternus quoque trium Personarum Senatus divina sententia confirmabit.

O quanta igitur tua confusio tunc erit, quando ipse de rei veritate convictus, lacrimanti gemitu fateri cogéris, te his omnibus insuper habitis tamen vix esse christianum mediocriter bonum: te esse illum *agrum* hominis

nis pigri, quem repleverunt urtica: (ff) illam vineam viri stulti, quæ expectata, ut faceret uvas, fecit labruscas: (gg) illam Evangelii ficulneam, (hh) quæ sua sterilitate omnem Patrisfamilias spem curamque tot annis ludit.

O misella anima! quantus tremor te occupabit; cum videbis rem in eo jam esse, ut bestiis conculcanda relinquaris: septo & maceria priveris, ac vindice ferro excisa, in ignem cremanda conjiciaris? cum senties adversum te *armari omnem creaturam ad ultionem*; (ii) nempe Angelum custodem, cujus monita spreveris: beatos Cœlites, quorum exempla derisisti: Matrem Virginem, cujus patrocinium neglexisti; *testimonium reddente ipsis conscientia tua*. (ll) Cum cernes, ipsam quoque Misericordiam, quæ tamen hætenus te intra charitatis suæ viscera tam tenerè fovit; cum, inquam, cernes Misericordiam, te à tribunali Justitiæ

(ff) Prov. 24. v. 31. (gg) Isa. 5. v. 24.
 (hh) Luc. 13. v. 7. (ii) Sap. 5. v. 18. (ll)
 Rom. 2. v. 15.

sticiæ ad ejus clementiæ thronum confugientem, averso vultu repellere, ultrices pœnas exposcere, hancque gratiarum virtutisque neglectionem tibi exprobrando, atrum contra te suffragium ferre.

IV. Denique ô quàm terribili IV.
 consternatione percelleris, cum con- Ob sen-
 spicies *antiquum dierum, sedentem in* tentia se-
throno flammæ ignis, & fluvium igneum verita-
egredientem à facie ejus. (mm) quando tem.
 eum audies inter tonitrua & fulgura
loquentem tibi judicia sua, (nn) ac cœ-
 lum & terram velut testes suæ æqui-
 tatis contra te evocantem, dicendo:
judicate inter me & vineam meam! quid
amplius facere debui, & non feci? (oo)
 En! ô ingrate! *vocavi te ad magnam*
perfectionem sublimemque sanctimo-
niæ gradum; & renuisti. (pp) con-
 tuli in te gratias meo sanguine par-
 tas, pretio & numero infinitas; &
contempsisti. in charitate perpetua di-
lexi te: (qq) *quasi pupillam oculi custo-*
 Pars III. F divi

(mm) Dan. 7, v. 9, & 10. (nn) Jerem. 1,
 v. 16. (oo) Isa. 5, v. 4. (pp) Prov. 1, v. 24.
 (qq) Jerem. 31, v. 3.

divi te : (rr) portavi te in sinu meo, sicut portare solet nutrix infantulum suum; (ss) & recalcitrasti, (tt) reddendo mala pro bonis, & odium pro dilectione. (uu) hæc fecisti, & tacui : (xx) tot annis filii, patiens fui. Verum nunc tandem sicut parturiens loquar, dissipabo, & absorbebo simul. (yy) hoc die ultionis meæ, (zz) effundam super te indignationem meam, omnem iram furoris mei. (aaa) dicam ministris justitiæ meæ: tollite ab eo talentum, & inutilem servum ejicite in tenebras exteriores; (bbb) ut ibi ultricibus flammis expiet tam vecordem virtutis solidæ neglectum.

Quis ad hæc jam tibi sensus? ô anima tepida! (exclamat Bernardus) si non tota mente expergisceris, si non tremis ad hoc tonitru tam tremendum, verè non dormis, sed mortua es. (ccc) Nam quid tam pavendum? (pergit mellifluus Abbas) quid tam plenum anxietatis & vehement-

(rr) Deut. 32. v. 6. (ss) Num. 11. v. 12.
 (tt) Deut. 12. v. 15. (uu) Psal. 108. v. 5.
 (xx) Psal. 49. v. 21. (yy) Isa. 42. v. 14.
 (zz) Isa. 34. v. 8. (aaa) Soph. 3. v. 8. (bbb)
 Matth. 25, v. 29. & 30. (ccc) In Cant, Serm, 21.

hementissima sollicitudinis excogitari potest, quàm judicandum adstare illi terrifico tribunalì, & irrevocabilem expectare à tam districto Judice sententiam? (ddd) An non ergo verissimum est, illum reddendæ rationis diem, quo à DEO in jus rapiemur, omnino terribilem fore tum ob prævium ango-rem, judicisq̃ examen: tum ob testium autoritatem, sententiæq̃ severitatem.

O DEUS! *cujus ira nemo resistere potest, (eee) & in cujus oculis omnia nuda sunt & aperta; (fff) quid faciam, cùm surrexeris ad judicandum? & cùm quaesieris, quid respondebo tibi? (ggg) Quis stabit contra judicium tuum? (hhh) Sapiens corde es, & fortis robore: quantus autem ego sum, ut respondeam tibi, & loquar verbis meis tecum? (iii) Ah! cæli non sunt mundi in conspectu tuo, & in angelis reperisti pravitatem; (lll)*

F 2

quan-

(ddd) Serm. 5. in Psal. qui habitat. (eee)
 Job. 9. v. 13. (fff) Hebr. 4. v. 13. (ggg)
 Job. 31. v. 14. (hhh) Sap. 12. v. 12. (iii) Job.
 9. v. 4. & 14. (lll) Thom. Kemp. de imit.
 Christi. l. 3. c. 14.

quantò magis mihi timendum est illud fulmen: *non invenio opera tua plena: (mmm) inventus es minus habens; (nnn) præsertim cùm non justificetur in conspectu tuo omnis vivens. (ooo) Hinc meritò pavore & tremore concutiuntur omnia ossa mea, & expavescit anima mea valde; dum intonas super me judicia tua Domine. (ppp) Nihilominus cùm hic rigor reddendæ olim rationis de neglecta perfectione potens incitamentum sit ad eam toto nisu tendendi, ampliùs confige timore tuo carnes meas, ut à judiciis tuis vehementiùs timeam, (qqq) eorumque asperitatem sanctiori vita præveniam, mitigemque.*

§. II.

Periculum perdendæ salutis.

I. I. **Q**UAMVIS rigor reddendæ rationis ejusmodi cœlestium donorum & annexæ sanctitatis decoctoribus ingens argumentum trepidandi sit; nihil-

I. Dantur, qui, nisi fiant sancti, erunt reprobi.

(mmm) Apoc. 3. v. 2. (nnn) Dan. 5. v. 27.
 (ooo) Psal. 142. v. 2. (ppp) De imit. Christi
 ibid. (qqq) Psal. 118, v. 120.

hilominus non minùs efficax timendi, tremendiq̃ue iis ratio est probabile illud perdendæ salutis periculum, quod incurrunt haud pauci, qui virtutis solidæ incuriosi vivunt. Probabilitas hujus discriminis nititur sequenti fundamento, quod varia sacræ Paginæ loca omnino credibile reddunt; nempe dantur aliqui, qui nisi fiant perfecti, erunt damnati: qui medium non habent: aut erunt sancti, aut reprobī. Ut rite percipiar, uberiùs meam explico mentem.

Supremus ille humanæ fortis Arbitr DEUS aliquas subin animas cœlo asserere statuit, quasi (ùt ita loquar) disjunctivè aliquem illis gloriæ gradum assignando, nempe vel hunc summum, vel istum medium, aut illum denique infimum; ita quidem, ut nisi pervenerint ad sublimem gradum gloriæ A, decernat illis conferre medium gradum gloriæ B; & nisi etiam ad hunc eluctentur, eis destinet infimum gradum gloriæ C, non quidem affectu (ùt ajunt) *illimitato*, & ad infinitos

ejusmodi gradus sese extendente; sed intra certos, ampliores tamen, limites coarctato.

Exempli gratia Æternum illud Eus (nostro cogitandi modo) ita discurret: si Petrus consenserit omnibus gratiis à me ipsi tribuendis, dabo ipsi eminentem illam sedem gloriæ A; si verò aliquibus solùm, potioribus tamen, responderit, beabo ipsum altera illa inferiori sede gloriæ B.

Ejusmodi decreta in DEO existere, constat ab inductione. Sic plurimi Beatorum, si omnibus semper auxiliis æquali fidelitate auscultassent: si nullis unquam leves dissensissent; majoris nunc felicitatis corona in coelis redimere splenderent. Sed quia humana fragilitate superati, subinde ejusmodi instinctus surda aure praterierunt, folio minùs alto nunc insident, sublimiore gavisuri, nisi suis partibus saltem subin inconstantes defuissent. Igitur hos DEUS ita prædestinavit ad excelsiorem vitæ immortalis thronum,

ut

ut simul ad inferiorem eos admittere statuerit, si illum eminentiorem non fuerint affecuti.

Contrà verò eadem Æterna Mens aliquas animas specialibus donis præveniendas, & quas peculiari amore *in manibus suis descriptas, coram oculis semper* habet; (a) has, inquam, ita definitè vocat ad excelsum hunc in individuo gradum gloriæ A, ut nisi ad hunc singillatim gradum per excelsum pariter perfectionem eluctati fuerint, ad nullum humiliorem sint admittendi.

Exempli gratia Trinitas illa Sacrosancta divino Senatusconsulto ita rem definit: concedam Petro hanc determinatam seriem magnarum prorsus gratiarum, quibus si bene usus, hunc N. sanctimonix apicem attigerit, ad hoc pariter N. beatæ visionis culmen eundem elevabo. Quodsi verò, prodigæ huic meæ erga eum beneficentiæ perfidè resistendo, excellentem

F 4

hanc

(a) Isa. 49. v. 16.

hanc virtutem assequi temerè neglexerit, non tantùm illustrem illam beatitudinis sedem ei negabo, sed substractis insuper efficacioribus auxiliis eundem permittam labi in gravem noxam, huicque immori, ac perire.

Et pro his, ajo, medium non dari: ejusmodi nisi fiant sancti, erunt reprobi: tales nisi in regno coelorum fuerint primi, erunt nulli: hi nisi evadant perfecti, erunt damnati. Quia DEUS eorum perseverantiam finalem ita absolutè annexuit huic altiori sanctitatis gradui, ut si ad hunc non fuerint eluctati, ob negandas potentiores gratias nullum inferiorem alium sint obtenturi; ac ipsa demum salute ob committenda ab ipsis flagitia privandi. Quod autem æquissimum sapientissimumque illud Numen ejusmodi decreta de mortalium *quibusdam* ab æterno formaverit, divini Libri luculenta suppeditant argumenta.

Primum depromit Matthæus, hæc de Christo narrans: *advocans JESUS parvu-*

parvulum, statuit eum in medio eorum,
 & dixit: amen dico vobis, nisi conversi
 fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non
 intrabitis in regnum cælorum. (b) id
 est, (ut interpretatur Lyranus) nisi con-
 versi fueritis ab hac ambitione vestra,
 & efficiamini sicut parvulus, imitantes
 ejus humilitatem: nisi vos sublimem il-
 lum demissionis gradum acquisiveritis per
 laborem, quem pueri habent per naturam,
 non intrabitis in regnum cælorum. (c)
 En! non solum minatur Salvator, eos
 non fore primos Religionis divinæ
 signiferos magnosve sanctos, sed ne
 quidem salvos.

Jam sic: Apostoli si his Christi mo-
 nitis non auscultassent, æternum pe-
 riissent; id enim clarè significant hæ
 voces: *nisi efficiamini: non intrabitis.*
 Non autem coelo exclusi fuissent præ-
 cisè propter illam ambitionem, qua
 inter se disceptabant: *quis illorum vi-*
deretur esse major; hæc enim unanimi
 Interpretum sententia lethalis haud fue-
 rat. Ergo cœlesti patria exulassent ob

F 5

ne-

(b) Matth, 18. v. 3. (c) in cap. 18. Matth.

neglectum celsiorem illum demissionis gradum, ad quem sectandum peculiari instinctu impellebantur. Non quidem ac si solus hic defectus sufficiens causa fuisset, damnationis fulmen in eosdem intorquendi: sed quia DEUS illorum beatitudinem huic determinato perfectionis gradui ita alligaverat, ut si illum consequi omisissent, in gravia postmodum lapsi, sempiternum interiissent. Ex quo abunde liquet, dari aliquos, qui nisi fiant perfecti, erunt damnati; cum ex horum numero ipsi etiam principes christianæ legis Magistri ac Præcones fuerint.

Alterum id asserendi fundamentum eruitur ex illis Christi, quibus Petrum ante ultimam cœnam allocutus est, verbis: *si non laveris te, non habebis partem mecum.* (d) Nam ex una parte hæc oppositio Petri, dicentis: *non lavabis mihi pedes in æternum:* (e) omnium iudicio mortiferi criminis limites non attigit. Ex altera verò parte Jesum per

(d) Joan. 13. v. 8. (e) Ibidem.

per has voces : *non habebis partem mecum*, ipsam beatæ æternitatis jacturam intentâsse, post S. S. Augustinum, & Basilium autumant Salmeron, Lyranus, Simon de Cassia cum aliis. (f) Ergo Petrus æterna felicitate privatus, orco in prædam cessisset, nisi hoc sanctimonix obstaculum (illam ajo nimis humilem repugnantiam) è medio sustulisset : nisi præstantem illum cæcæ obedientix apicem conscendisset. Er-

go

(f) Salmeron Tomo 9. Tract. 7. in hunc versum ; ubi sic : *his verbis, NON HABEBIS PARTEM MECUM*, minatur Christus amissionem rei tam desiderata, quàm est æterna felicitas, quæ metaphoricè dicitur pars sive hereditas juxta illud psalmi 72: *PARS MEA DEUS IN ÆTERNUM*. Alii quidem eadem verba sic interpretantur : *non eris participes convictus & consuetudinis meæ : à meo te expellam consortio*. Verùm præstat prior intelligentia, ut minetur expulsionem de æterna beatitudinis parte, ut Augustinus, & Basilius Sermone de DEI judicio exponunt.

Lyranus in idem cap. 13. Joannis sic commentatur : *quia Christus volebat simpliciter hoc facere, (id est lavare pedes) Petrus de necessitate salutis tenebatur sustinere ; alias separandus à JESU, qui salus interpretatur*.

Simon de Cassia de Passione Domini Salvatoris Lib. 13. fol. 711. hæc habet : *unde, cum dicitur : NON HABEBIS PARTEM MECUM, idem est ac : non erit tua beatitudo mecum*.

go sunt, pro quibus medium non datur: qui in cœlo, nisi sint primi, erunt nulli.

Exemplo pariter nobis fit adolescens ille, qui à Servatore nostro ad magnæ sanctitatis culmen invitabatur his verbis: *si vis perfectus esse, vade, vende, quæ habes, da pauperibus, & veni sequere me.* Verùm, cùm his ille auditis, contristatus in verbo, abiisset mœrens, (erat enim habens multas possessiones) circumspiciens JESUS, ait discipulis suis: *quàm difficile tales in regnum DEI introibunt. Facilius est, camelum per foramen acûs transire. (g)*

Qua locutione, vestita carne Divini Patris Sapiaentia, fat apertè significabat, juvenem hunc, quamvis tunc etiamnum innocentem, tamen ob contemptam, ad quam vocabatur, perfectionem in summo perdendæ salutis periculo versari. Id enim fat clarè loquebantur illi Servatoris tristes ob-

tutus

(g) Matth. 19. v. 16. & seq. Marci 10. v. 21. & seq.

tutus gemitusque; præcipuè verò illorum verborum vis: *quàm difficile tales intrabunt; facilius est camelum transire.* Quid enim hæc aliud quàm anticipem & periculosam illius animæ fortem denotabant? Quin imò non defunt Auctores, qui illum omnino periüsse contendant.

Superi! Adolescens hic cœli cupidissimus erat: *quid faciam, aiebat, ut vitam æternam percipiam? Quid adhuc sibi desit, sollicitè interrogabat.* Omnia mandata à juventute sua custodierat: nulla adhuc capitali noxa Supremam Majestatem offenderat: primam innocentia stolam hucusque illibatam servaverat; propterea *intuitus eum JESUS, etiam dilexerat.* Et nihilominus postea, graviore scelere contaminatus, credibiliter sempiternum interiit; quia ad excelsiorem sanctimoniam appellatus, cœlestibus monitis obsequi renuit. Nempe etiam pro hoc non dabatur medium; cum noluerit esse sanctus, probabiliter evasit reprobus.

Eadem

Eadem fuerat fors illius Ephesiorum Episcopi, ad quem Beatus Joannes frequentia scribere fuerat iussus: *hæc dicit, qui tenet septem stellas in dextera sua, qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum: scio opera tua, & laborem, & patientiam tuam, & quia non potes sustinere malos: quia odisti facta Nicolaitarum, & sustinuisti propter nomen meum, & non defecisti. Sed habeo adversum te, quod charitatem tuam primam reliquisti. Memor esto itaque, unde excideris: & age pœnitentiam, & prima opera fac. Sin autem, venio tibi, & movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam egeris.* (h) Hæc Joannes illius Ecclesiæ Prælato, & quidem jussu Numinis.

Episcopus hic (ut opinatur Cornelius à Lapide (i) cum pluribus aliis) S. Timotheus fuerat, dilectus ille Pauli discipulus. Illius odium, quo vitia averfabatur: illius ardor, quo pro
DEI

(h) Apoc. 2. v. 1. & seq. (i) In cap. 2. versum 1. Apoc. Joannis, ubi dicit, hanc opinionem esse communem.

DEI gloria laborabat : illius patientia, qua adversitates amore fidei constanter tolerabat, ejusmodi erant, ut ab ipsomet Christo magnis encomiis de- prædicari meruerint. Defectus, qui ipsi tam amarè exprobratur, ex mente Interpretum venialis culpæ malitiam non excefferat : solùm irrepens aliquis tepor fuerat : levis non nisi remissio erat primi illius fervoris, quo initiò sese servitio DEI salutique animarum impenderat. (k)

Et tamen nisi quantocyus languorem excutiat, nisi resumpto priori animo ad virtutis culmen constanter eniti pergat, candelabrum ejus loco movendum esse, eidem divinitus denunciatur. Et licèt per hanc candelabri

(k) Cornelius à Lapide loc. cit. in vers. 4; ubi sic : videtur hic Episcopus nonnihil intepuisse in prædicando verbo DEI, in labore convertendi Ephesios, eò quòd videret Judæos & Gentiles Diana Ephe- siæ cultores sibi pertinaciter obsistere. Unde partim ex pusillanimitate & tepore, partim ex prudentia hu- mana, suggerente, quòd pacis causa oporteat remissius agere &c. de pristino evangelizandi ardore nonnihil remisit : fuitque hoc ejus peccatum veniale, non le- thale.

labri motionem Explanatores communiùs intelligant solam *ejus amotionem ab episcopatu*, (1) aliasque temporarias calamitates eidem, nisi pœnitentiam egerit, immittendas; tamen non desunt, qui per eam significari velint etiam cœlestis patriæ amissionem, quam is incurrisset, si majoris perfectionis studium intermisisset; nisi excusso tepore ad pristinum fervorem rediisset.

Jam verò quid his reponunt illi animarum zelotes? qui, non obstante illo, cui immerfi hærent, languore, tamen cœli securos se ideo credunt, quia pro DEO multùm laborant, malis obsistunt, plurimaque adversa tolerant; licèt interea suas functiones religiosas pro inveterata consuetudine tepidè solùm & oscitanter peragant. Nam omnia hæc, imò his plura & majora egit, tulitque memoratus Præsul Ephesinus; & tamen periculum per-

dendæ

(1) Cornelius in vers. 5. *candelabrum, id est, Ecclesiam à te auferam, ne sis ejus caput & episcopus.*

dendæ salutis adiisset, nisi majori conatu & ardore ad excelsiorem sanctitudinis apicem evolasset. Nempe *judicia DEI abyssus multa*; (m) & hinc non solum adoranda sunt, sed etiam timenda; & quidem eò amplius metuenda; cum ejusmodi exempla ultima etiam hæc sæcula exhibeant.

Sancta Theresia, illa non minùs pia quàm magnanimis ac prudens virago, nisi quandam cum quodam, honestam licèt, periculosam tamen familiaritatem abruptisset: si mediocri illa virtute contenta vixisset, nec ad altiorem evadere contendisset, (ut ipsamet divino admonitu intellexit) ad tartara præceps ruisset. Proin verum est, dari aliquos, qui nisi fiant sancti, erunt damnati: qui ne quidem partem habebunt cum DEO, nisi toti sint DEI.

Et certè si multi illorum, qui vocantur ad statum religiosum, incurrunct æterni interitûs periculum, nisi invitanti obediant Numini; cur non

Pars III. G etiam

(m) Psal. 35. v. 7.

etiam credibile sit, haud paucos pariter, qui ad sectandam sanctitatem incitantur, idem discrimen subire, si furda aure divinam hanc vocem prætereant? Si enim neglectus vocationis ad sacrum Ordinem tale periculum inducit, cur non idem etiam accersere possit neglectio vocationis ad solidam pietatem? Ex his patet, veritati omnino consentaneam esse conclusionem illam, quam initio probandam assumpsi, nempe probabile esse, existere aliquos, pro quibus medium non datur: qui nisi fiant perfecti, erunt damnati: qui, nisi fuerint sancti, erunt reprobi.

II.
Probabile
est, ex ho-
rum nu-
mero te
esse.

II. Jam verò ex horum numero probabiliter etiam te esse, qui hæc legibus, luculenter convincunt tot tamque singulares naturæ dotes, queis excellis: tanta copia tot excellentium gratiarum, queis affluis: tot tamque præstantia. acquirendæ virtutis præsidia, queis abundas: illa denique peculiaris Providentia, quæ te ab ineunte ætate per tot discrimina & mirabiles even-

CUS,

tus, per tam varios anfractus ac præcipitia ad illud vitæ genus perduxit, in quo vi vocationis tuæ ad summam perfectionem eniti sub gravi noxa teneris. Id præterea sat clarè probant supera illa lumina, quibus perpetuò illustraris: continui illi instinctus, queis ad sanctimoniam impelleris: illi morfus animi ac terrores, quibus tepens identidem corripere, angerisque. Hæc, inquam, magno certè indicio sunt, Supremum Numen amplius quid à te præ aliis petere; &, nî morem gesseris, amplius quid tibi etiam minari.

Sicut enim DEUS, utpote qui disponit omnia suaviter, & attingit à fine usque ad finem fortiter, (n) sicut, inquam, DEUS teste S. Bernardino Senensi, quando aliquem ad magnum quoddam facinus explendum destinat, etiam illi de necessariis ad id præsidiiis providet; (o) ita vice versa, dum

G 2

quem-

(n) Sap. 8. v. 1. (o) Quandounque divina gratia eligit aliquem ad aliquam gratiam singularem, seu ad aliquem sublimem statum, omnia charismata donat, que illi personæ sic electæ, & ejus officio necessaria sunt. Sermone 1. de S. Joseph. in proæ-

quemquam ejusmodi subsidiis instruit, signum est, mundi Moderatorem pariter à tali singulare quicquam ac generosum exigere. Sic dum Moyse suæ legis latorem, Josue populi sui ducem, Jeremiam Israël's prophetam, Joannem Christi præcursores, Josephum ejusdem nutritium constituit, in eos quoque requisitas ad id muneris prærogativas liberali manu congest. Sed tamen vicissim etiam ab iis magnam sanctitudinem, heroicam fidelitatem, insignemque in bono constantiam requisivit. Et quis scit, an non fortè æterna beatitudine orbati fuissent, si divinam intentionem suo effectu frustrassent. Certè eos hoc casu aliquod salutis periculum incururos fuisse, à probabilitate adeò alienum non est.

Atqui etiam te magnis è cœlo adjumentis ditatum fuisse, grata memoria inficiari haud potest. Nam exempla quæ vides: institutiones, quas audis libri, quos legis: annua exercitia, geminæ collectiones, assiduæ admonitio

nes,

nes, quotidianæ meditationes, & conscientiaë perscrutationes, tamque frequentes sacrorum mysteriorum usurpationes affatim demonstrant, abundare te remediis solidandæ virtutis. Cùm ergo providum illud omnis boni Principium media subsidia ad aliquem consequendum finem non conferat, quin hunc ipsum etiam finem intendat; quis dubitet? illud à te magnam quoque perfectionem exposcere? Quis ergo neget? insuper credibile esse, DEUM fors etiam tibi excelsum aliquem beatitudinis gradum ita definite destinasse, ut nisi ad illam in individuo sedem per sublimem pariter sanctitatem eluctatus fueris, ad nullam inferiorem sis admittendus; sed quòd, subtractis efficacioribus auxiliis, in gravia postmodum scelera lapsus, æternum sis periturus. Verbò: quis inficias ibit, probabile te perdendæ salutis periculum incurrere, nisi acquirendæ pietati solidæ pro viribus te impendas? Adeoque etiam te illorum ex numero esse, pro quibus medium non datur; qui, nisi fiant perfecti,

erunt damnati : qui, nisi in cœlo valde sublimes sint, erunt nulli.

Jam autem in tanti momenti negotio nihil dubio eventui committendum esse, ratio suadet; ubi agitur de æternitate, tutiora esse feligenda, fides jubet: ubi damnum irreparabile est, nihil periclitandum esse, sui amor dictat. Licet ergo certum non sit, mediocri cum probitate te salvandum haud esse; cum tamen credibile sit, in eorum te classe versari, qui, nisi fuerint sancti, erunt reprobis; impia temeritas foret, ancipiti aleæ rei summam exponere. Quid enim? an non temerarium quid est, discriminis hujus gravitatem agnoscere, illius sequelas pertimescere, eas etiam horrere; & tamen in illud cæco impetu se conijcere? An non vecors dementia est, has veritates scire, eas firmiter credere, etiam alios docere; & tamen temporis veterno immersum, profectus spiritualis immemorem vivere? Quid tandem demens vecordia est, si hæc non est?

At

At fortè ejusmodi decretum, ais, de me non concepit DEUS: fortè Is meam beatitatem uni solummodo gradui non ita alligavit, ut ad nullum inferiorem alium admittere statuerit. Fortè! ô vox lacrimis digna! fortè non ita alligavit: fortè non ita statuit. At fortè, ô temerarie! fortè ita annexuit: fortè ita decrevit. Ergóne fortuito casui integram æternitatem expones? ergóne incerto eventui animam, cœlum committes?

Vah! præcipitem mortalium imprudentiam! In pangendis fœderibus, ineundis contractibus, elocandis pecuniis, domibus, prædiis, certiora ubique & ætiora prensamus. solum hinc incerta & periculosa sectamur. Aliorsum profecturi, securiorem viam ingredimur: per pontum navigaturi, firmiorem navim conscendimus: medicinam sumpturi, saniores præferimus. solum hoc in negotio, quod obscurum, anceps, & in casu positum est, amplectimur. Vah! prodigas cœli mentes! quandonam tandem

dem eâdem coelestia, qua terrena, sollicitudine curabimus?

Noli, quæso, quicumque hæc legis, tibi æternùm nocere. Me si audis, quod prudentius est, elige. Nam, licet fors eorum ex numero haud sis, pro quibus medium non datur; licet fors DEUS mitiora circa te decreta formaverit; tamen constanti conatu comparandæ perfectioni te impendisse, nunquam pœnitebit; neglexisse autem, fors sempiternùm dolebit. Certè eam neglectui habuisse, & nocuit multis, & pœnituit innumeros. Idem ne tibi quoque eveniat, meliora propone, & sequentem veritatem aureis literis cordi inscribe: nempe *dantur nonnulli, qui, nisi fiant sancti, erunt reprobi.* Ex horum classe etiam me esse, spectatis tot tamque copiosis naturæ & gratiæ donis probabile est. Ergo probabile est, me fore damnandum, perfectus nî fiam. His seriò perpensis, quid statuas, vide. Res, quæ in discrimen vocatur, est ipsa anima. Remedium eam in tuto ponendi est solida

lida virtus. Huic procurandæ nisi impense labores, periculum perdendæ salutis non evades. Inde, quid agendum tibi sit, conclude.

O Domine, *terribilis in consiliis super filios hominum!* (p) *timeo mihi à judiciis tuis;* (q) *quia sunt abyssus multa.* (r) Sed amplius mihi timeo à perversitate mea; *cujus pariter est abyssus multa.* Nam ea nî foret, non esset, cur Justitiam tuam formidarem; hæc enim exasperat rigorem reddendæ rationis. hæc inducit in periculum perdendæ salutis; dum facit, ut genuinam pietatem in postremis habeam. Sed en! *abyssus malitiæ meæ invocat abyssum Misericordiæ tuæ.* (s) da, ut posthac secundum Apostoli tui monitum *cum metu & tremore salutem meam operer,* (t) *& per bona opera certam meam ad cœlum vocationem faciam.* (u) Fac, *ut cautè ambulem, non quasi insipiens, sed ut sapiens, redimendo tempus;*

G 5 quoni-

(p) Pfal. 65. v. 5. (q) Pfal. 118. v. 120.
 (r) Pfal. 35. v. 7. (s) Pfal. 41. v. 8. (t)
 Phil. 2, v. 12. (u) 2. Petr. 1. v. 10.

quoniam dies vitæ præteritæ mali sunt.
 (x) Da, ut posthac acquirendæ perfectioni me totum quantum impendam. Ne fortè & ego *gemam in novissimis*; (y) ac etiam me attonet illud tuum per Ezechielem intentatum fulmen: *Ecce! ego extendam manum meam super te, & auferam à te justificationem meam.* (z)

§. III.

Industria mitigandi hunc rigorem reddendæ rationis, & evitandi hoc periculum perdendæ salutis.

UT timor malorum ob neglectam virtutem incurrendorum, quem hucusque inculcavimus, salutaris ac efficax sit, eundem non sterilem esse, sed practicum oportet & talem, qui intellectum inducat, ut scrutetur: & voluntatem impellat, ut amplectatur illa remedia, quibus ea, quæ timeantur, detrimenta eò certius declinari,
 &

(x) Ephes. 5. v. 15. (y) Prov. 5. v. 10.
 (z) Ezech. 16. v. 27.

& fortiùs repelli queant. Huñc in finem quasdam suggeram industrias, 1. mitigandi hunc rigorem reddendæ rationis; 2. avertendi dictum periculum perdendæ salutis.

I. Ad leniendam illius curiæ cœlestis severitatem, multum conferet diligens observatio sequentis documenti, nempe ut quodlibet opus ita peragamus, ac si eo finito mox ab illo offeso Liçtore, lethali spiculo feriendi, & ad illud Christi tribunal rapiendi essemus, *ubi referet unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum sive malum.* (a) Admonitionem hanc suis olim subditis dederat magnum illud Africae lumen Cyprianus: *actus nostros, inquiens, ita peragamus, veluti imminenti jam Judicij mox rationem reddaturi.* (b)

1.
Industria
mitigandi
rigorem
reddendæ
rationis.

Quàm utilis verò hæc praxis sit, nobis declarat S. Hilarius his verbis: *beatus erit, quisquis non sine memoria instan-*

(a) 2. Cor. 5. v. 10. (b) In Symboli expositione,

instantis iudicii omnia gesserit. (c) Et certè nihil est, teste Ambrosio, quod magis proficiat ad vitam honestam, & quod ad bene operandum nos amplius impellat, quàm si credamus, hujus ipsius actionis eum iudicem futurum, quem occulta non fallunt, indecora offendunt, & honesta delectant. (d) Quis enim adeò mentis inops erit, ut sciens & prudens ea ipsa operatione lædere audeat illum, à quo propterea se brevè iudicandum, ac severè puniendum esse, viva sibi fide persuasum habet?

Quòd autem id nihilominus passim fiat, teste regio Vate inde provenit, quia nemo est, qui hæc recogitet corde; (e) qui feridò perpendat terribilem illam veritatem à Christo per Matthæum orbi promulgatam, nempe: *omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo. (f) Hoc ergo tonitru percussi, dato priùs monito dociles modò aures præbeamus, omnesque actiones nostras ita obeamus,*

(c) In Psal. 118. (d) Lib. de officiis,
 (e) Iſa 57, v. 1. (f) Matth. 12. v. 36.

mus, quasi statim de illis supremum responsuri. Hac enim ratione divinæ Nemesei potioem irascendi, plectendiq̄ue materiam subtrahemus.

Alteram industriam, tremendi illius Quæstoris iram placandi, suggerit Hypponensium Præsul Augustinus, dicens: *ascende tu tribunal mentis tuæ: esto tu ipse tibi judex*, (g) propriusq̄ue simul actor & reus: in domestico conscientia foro tu ipse in te, semoto partium studio, sententiam ferto. Optimam hanc methodum esse, rigidum illud examen præveniendi, docet ipse Apostolus, hæc ad Corinthios scribens: *si nosmet ipsos dijudicaremus, non utique judicaremus*: (h) nec non Ecclesiasticus, *ante iudicium, inquis, interroga teipsum, & in conspectu DEI invenies propitiationem*. (i) Id autem ut rite executioni mandemus, necesse est, ut nunc prævia accuratatione præstemus ea omnia, quæ illo furoris die sapientissimum æquè ac iustissimum Numen

(g) In Psal. 49.
(i) Eccli. 18. v. 20.

(h) 1. Cor. 11. v. 31.

Numen in opus deducet. Nam tunc omnia *discutiet*, omnia *puniet*. Ibi enim incidemus in DEUM *illuminatum*, qui singula cognoscet: in DEUM *irritatum*, qui malum quodvis plectet. Mutuemus nunc ergo illuminati illius iudicii radios, ut iis nostros omnes navos matura indagine detegamus. Armemus modò nosmetipsos ultricibus telis irritati hujus Judicis, ut spontanea ultione de nostris piaculis vindictam jam nunc sumamus; & non erit, quod tunc timeamus.

Primum effectui dabimus, si post accuratam animi perferutationem, ap-
to tempore locoque solitario instituen-
dam, curaverimus, ut conscientiae ar-
biter per sinceram, claram, integram
exomologesin in nostrae mentis cry-
stallo videat omnia, quorum illa nos
arguit: omnia, quae DEUS ibi cer-
nit: omnia denique, quae sub finem
mundi in valle Josaphat universus ibi
orbis videbit, & quidem eodem pror-
sus modo, eademque claritate ac di-
stinctione quoad speciem & nume-
rum,

rum, (quantum fas erit) qua ibidem omnium oculis exposita patebunt. Hunc in finem iisdem omnino phrasibus nostra errata sacro Judici exponamus, quibus utetur dæmon, quando nos de hoc illóve delicto olim est accusaturus. Ac simul omnia omnino, quæcunque animum angunt, & pungunt, peccata etiam aliena & occulta, etiam boni omissiones, ac muneris neglectiones ejusdem auribus singillatim committamus. Incredibile dictu est, quanto morituris solatio, & judicandis præsidio prævia ejusmodi inquisitio nostrique accusatio sit futura.

Secundum quod attinet, præmissa satisfactione Justitiam placare conemur in hac vita, ut prænumerata solutione multam effugiamus pendendam in altera; *cessat enim vindicta divina*, (ut nobis sponsor est Anselmus) *si conversio & debiti solutio præcurrat humana*. Peccata quidem (ut docet Augustinus) *impunita esse non possunt: punienda sunt aut à te, aut à DEO; (1)*
nihil-

(1) In Psal. 41.

nihilominus cùm æquissimum Numen in eundem ob idem nunquam bis animadvertat; si admittenda offendicula fuerint à te castigata, non amplius vapulabunt à DEO.

Ergo spontanea tuiipsius punitione quidquid pœnarum restat, ultroneus modò vindex exsolve. Nunc *sponte peccata tua punias*, (Chrysofomi monitum est) *ne pendas non sponte supplicia.* (m) Nam *melius est modò vitia purgare*, (secundùm Thomæ à Kempis consilium) *quàm in futuro purganda reservare.* (n) hic enim eorundem castigatio & levior est & brevior; ibi verò & duiturnior erit & gravior.

Porro patratas à nobis noxas triplici potissimùm modo expiare possumus, 1. eliciendo frequentes ac intensos perfecti doloris actus. 2. per Ecclesiæ indulgentiam procurando nobis plenam culparum pœnarumque veniam. 3. exercendo opera lustralia,

v. g.

(m) Hom. 31. in Epist. ad Hebr. c. 10.
(n) Lib. 1. c. 24. de imita, Christi.

v. g. largiendo eleemosynas, patienter tolerando adversa, præcipuè morbos: per liberè susceptas austeritates corpori ægrè faciendo, videlicet usu cilicii & flagelli, abstinencia & jejuniò, & quæ aliæ his similes carnis afflictationes sunt. Inquire proin, quomodo circa ista te habeas? Examina, an nil anxio morsu animum cruciet? Num omnia & rite fueris confessus? Insuper vide, qua ratione deinceps explicatam paulò ante satisfaciendi methodum in consuetudinem deducere velis, ut divinæ Justitiæ in hac adhuc vita tum anticipato examine, tum maturata solutione, quod debes, persolvas; hacque solertia rigorem severissimi illius tribunalis providè mitiges. Et certè *satis delicatè nobiscum agit DEUS; (Augustini observatio est) cum in nostra potestate posuerit, qualiter judicemur.* (o) An non ergo nobismet ipsis stolidè infensi sumus, si tanta hac clementia uti, vecordes negligamus?

Pars III.

H

Cum

(o) Augustin. Serm. 47, de Sanctis. S. Eligius hom. 8.

Cùm igitur (ùt notat Gregorius Magnus) vitari terror judicis non nisi ante judicium possit ; postquam verò is in illo tremendo examine sederit , placari non possit ; (p) ergo (concludit Bernardus) judicemus nos ipsos fratres , & terribilem illam expectationem studeamus præsentè declinare judicio. (q) Ibi enim in DEI judicio, (ùt observat Chrysostomus) quod nos in horas manet , nec erit resistendè virtus , nec patientiæ locus , nec defensionis tempus , nec effugiendè facultas , nec latendè possibilitas , nec apparendè securitas , nec satisfactiõnis utilitas ; & inter tantas angustias nil remanet misero peccatori , nisi luctus feralis & tremor horribilis illius sententiæ ferenda , quæ etiam contremiscere fecit cardines terræ , & columnas cæli , nempe sanctissimos quosque & sapientissimos virorum. (r) Itaque hac in re modò solliciti agamus , quod tunc egisse optabimus ; & reddendæ rationis asperitatem plurimùm leniemus.

II. Alte-

(p) Lib. 14. Moral. cap. 34. (q) In Psal.
qui habitat, (r) Hom. 41. ad pop.

II. Altera nobis timendi ratio est periculum *perdenda salutis*, quod non paucos probabiliter incurrere diximus, qui ad perfectionem vocati, divina voci rebelles obsistunt. Illud ergo ut eò certius evitemus, indagandum modò, & è medio tollendum princeps obstaculum est, quod fortiori nisu piis conatibus obstat, eosque sperato eventu frustratur. Id autem duplex esse consuevit, nempe vel res quædam abdicanda, cui nimio affectu adhæremus: vel actio quædam ponenda, à qua maximè abhorremus. In hoc enim consistit ille *horror difficultatis seu labor certaminis*, qui teste Asceta Kempensi multos à profectu retrahit. (s) iste enim infamis ille scopulus est, ad quem allisa tot pia desideria naufragantur: hic ille *leo in via virtutis est*, (t) qui non paucos ab ea tum ineunda, tum prosequenda eminenti terri- culo absterret, repellitque.

II.
Nec non
evitandi
dictum
periculum
perdenda
salutis.

Geminum, quo huic malo medeamur, remedium esse, idem auctor docet,

H 2

cet,

(s) De imit. l. 1. c. 25. (t) Prov. 26. v. 13.

cer, nempe 1. *subtrahere se violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur.* 2. *vincere viriliter ea, quæ sibi magis gravia & contraria sunt.* (u) Abruptio vinculi, quo cuidam rei creatæ prava affectione adstringimur: executio operis, ad quod exequendum singulariter à DEO impellimur, sunt illa triumphalis porta, per quam sanctitudinis callem generosi ingredimur, adeoque & periculum perdendæ salutis securi declinamus. Insignis enim ejusmodi reportata de seipso victoria, patratu- que heroicè actus felix auspiciu est obrinendæ virtutis solidæ: uberrimus fons est sublimium gratiarum: probabile pignus est futuræ beatitatis.

Hujus rei illustria nobis documenta suppeditant Sanctorum annales, quorum pietatis primordia plerumque habuerant ejusmodi initia. Martinus, Calybita, Gualterus, Borgias, Xaverius, aliique innumeri melioris vitæ exordium grati adscribunt pallii frusto pauperi donato, relictæ domui pater-
næ,

(u) De imit. Christi, ibid.

næ, veniæ inimico datæ, spretis aularum deliciis, ulceri sensim forbillato. Ut proin dubitari minimè possit, heroico tali facinore, quo vel animus ab amore rei creatæ avellitur, vel actio quæpiam valde ardua ponitur, sanctimonix adyta aperiri, miros in probitate progressus fieri, adeoque credibile illud perdendæ salutis periculum, de quo priori paragrapho actum, à talibus dextrè evitari; nisi fors denuo, lassatis sibi remum eripi, seque teporis impetu retro abripi sinant.

Itaque generosa in ausa assurge, & animum Abrahami, suum Isaac immolaturi, fortiter indutus, gladiumque spiritus in ictum jam jam vibrans, percontare ex temetipso, quanam sit illa res creatæ v.g. quis sit locus, persona, officium, honor, commoditas, cui mens vehementiori affectu adglutinata adhæreat, & quam sibi DEUS à te sacrificari instantius petat? moxque lynceo obtutu omnes cordis latebras acutè perlustra, quàmve appe-

tionem Divinum Pnevma, intento quasi digito, tibi designet, attende; detectam sancto protinus zelo armatus, tuique odio stimulatus, è latibulis suis in lucem protrahe; protractam aræ crucis impone; impositam, ut ocyus victimam Amor sacerdos immolet, jube.

Id si feceris, sique ejusmodi sacrificium sæpius iteraveris, confide, etiam te cum Abrahamo cœlesti benedictione donandum, ac etiam tibi dictum iri: *quia fecisti hanc rem, & non pepercisti huic affectioni tuæ propter me; benedicam tibi, & multiplicabo tibi gratias sicut stellas cœli, & sicut arenam, quæ est in litore maris; possidebis animam tuam, & benedicentur labores tui, quia obedisti voci meæ.* (x) Cœlestia igitur hæc dona ut felicem te beent, commendatis hæctenus industriis diligenter utere, & nullam timendi causam habebis nec rigorem reddendæ rationis, nec periculum perdendæ salutis.

CAP. III.

(x) Gen. 22. v. 16. & seq.